

Visitationstal i Österbybruks kyrka den 14 oktober 2018

Kära församlingsbor och medarbetare i Dannemorabygdens församling av Uppsala stift.

En hel del har hänt sedan min förra biskopsvisitation i april 2007, bland annat att de tre församlingarna Film, Dannemora och Morkarla år 2010 bildat den gemensamma Dannemorabygdens församling.

Det är nödvändigt att regelbundet stanna upp och reflektera i ett framtidsperspektiv över att vara kyrka utifrån församlingens grundläggande uppgift, i relation till det samhället vi lever i och de resurser som finns. Det ger en visitation möjlighet till.

Inför visitationen har kontraktsprosten och kyrkobokföringsinspektören gjort förbesök. Den förvaltningstillsyn som numera ingår i visitationsförberedelserna har också gjorts. Rapporter från dessa förbesök finns att ta del av som bilagor till det protokoll som senare sänds till er. Vi har också haft tillgång till statistik.

Visitationsprogrammet har fokuserat på några viktiga frågeställningar: gudstjänstlivet, kyrkorna, samverkan med andra goda krafter inom olika områden samt framtidsutsikterna för församlingen.

Kyrkor och församlingshem

Ni har i denna kulturbygd tre unika medeltida kyrkor och brukskyrkan från 1700-talet med tillhörande kyrkomiljöer. Det man slås av när man kommer in i de medeltida kyrkorna är de vackra målningarna som berättar om händelser och personer ur Bibeln och kyrkans historia. Det går inte att undgå att påverkas av den överväldigande bildrikedomen, och ju mer man tittar desto mer upptäcker man. Märkligast är nog koret i Dannemora kyrka med den sprakande bilden av Jungfru Maria, där hon står på månskäran, omstrålad av solen och omgiven av 150 rosor.

Films kyrka som är den gamla huvudkyrkan kallas också änglarnas kyrka förstod jag. Vi diskuterade om det går att förändra den södra korsarmen, "Österbydelen", genom att ta bort några eller alla bänkar för att ge plats för sittplatser runt bord för kyrkkaffe och samlingar. Innan ni går vidare bör ni fundera över användningen. Församlingshemmet har sålts, därför bör viss verksamhet kunna förläggas till kyrkan. Vi vet att fler kommer till gudstjänst om det också ger den gemenskap som finns vid ett enkelt kyrkkaffe. Kontakta ansvarig handläggare på länsstyrelsen för samtal om möjligheterna. Det kan finnas flera alternativ. Jag konstaterar att bänkarna i södra korsarmen stilistiskt bryter av från bänkinredningen i kyrkan. Det skulle vara väl så bra med möblerbara stolar och bord i den delen av kyrkan.

I Morkarla kyrka gav Gunnar Ahlbäck en utläggning om och analys av den fina altartavlan föreställande Jesu sista måltid med lärjungarna. Tavlans budskap om Skärtorsdagen öppnades upp för oss.

Församlingen bär kostnaderna för alltför många fastigheter, vilket inte är hållbart. Om församlingshem inte används tillräckligt är det bättre att prioritera bygdegårdarna till glädje både för socknarna och församlingen.

Gravseder

Det är viktigt hur vi ordnar begravningsplatser på kyrkogårdarna. Era kyrkogårdar är utomordentligt välvårdade. Allt fler kremeras vilket påverkar utformningen. Minneslundar har

använts av många för undvika krav på gravskötsel när de anhöriga inte finns i närheten. Men behovet tränger sig på att ha en bestämd plats där man kan fästa sorgen. Genom askgravplatser ges den möjligheten med en enkel gravplats där det finns en liten skylt eller bricka där namnet på den bortgångne står.

Direkt utanför den gamla stenmuren i Morkarla finns såväl en minneslund som en askgravplats, vackert utformade. För tre år sedan upprustades minneslundan på Films kyrkogård. Sedan har en askgravplats anlagts inom en större, äldre grav omgiven av en häck. Planer finns att göra på samma sätt med andra gamla gravar. På Dannemora kyrkogård finns färdiga planer för en askgravplats, centralt belägen på kyrkogården. Jag välkomnar den här utvecklingen både för de sörjandes skull och för att det förnyar kyrkogårdarna i en situation när många gamla gravrätter återlämnas.

Styrka och utmaningar i Dannemorabygden

I torsdags hade vi församlingsafton med temat ”Att leva i skärningspunkten mellan det som varit och det som kommer”. Vi fick fundera över bygdens styrka och vilka utmaningar eller orosmoln som finns.

Ni berättade om mycket som ni är stolta över och gläds åt. Några exempel: människors engagemang, ett rikt föreningsliv med många eldsjälar, vacker natur med naturreservatet Florarna, en levande bruksmiljö som vittnar om dåtid och nutid.

Orosmoln finns. Polariseringen och isärdragningen i samhället mellan de som har och de som saknar eller har mindre blir alltmer tydlig. Ni känner till andra orosmoln.

Handlingskraft och gemenskap finns för att möta utmaningarna. Det är viktigt att sätta ord på resurserna, möjligheterna och glädjeämnena för att konstruktivt bygga vidare på alla det goda i bygden. Det ligger en befrielse i att sätta ord också på det som är svårt. Vägen in i framtiden är att se det som man måste möta. Ett exempel är det engagemang och den handlingskraft som flera visade när flyktingar och nyanlända togs emot. Det är också när behov uppstår som många vill engagera sig ideellt. Det är vet vi svårare idag att få människor att binda upp sig, att engagera ideella över längre tid.

Det jag också tänker på är kyrkans samlande och frigörande bidrag till samhället i stort. Utan civilsamhället, där kyrkan ingår, med människor som tar initiativ och samarbetar gränsöverskridande fungerar samhället sämre.

Möjligheter och orosmoln i församlingsverksamheten

Ni har ett unikt och stort kontaktnät i bygden, särskilt tydligt blir det i ”kyrkis” för föräldrar med små barn. Det är angeläget framöver att diakonen också kan möta familjerna i verksamheten. Det har betydelse ur många aspekter, både för att möta mänsklig nöd och att stärka relationen till kyrkan.

När kunskap, erfarenheter och relationer till kyrka och kristen tro försvagas påverkar det dop, konfirmation och begravning. I statistiken ser jag att dopen minskat trots ökat antal födda. Det är ett exempel på de svagare banden.

Det var inte många som konfirmerades förra året, men alla är kvar och vill vara engagerade. Konfirmationstiden gjorde skillnad och det betyder mycket för dem att få uppgifter och betyda något för andra. Barnkören vill också fortsätta, nu som Österbybruks ungdomskör. Av

desså två exempel förstår jag att det finns ett gott bemötande och att goda relationer skapas så att barn och ungdomar finner det meningsfullt att vara med.

Barn och ungdomar finns också i skolans värld. Under visitationen fick vi en genomgång av stiftsadjunkt Anders Hedman om skolans regelverk och församlingens möjlighet att bidra och samverka för skolans och barnens bästa.

När det gäller de frågor som aktualiserades vid förvaltningstillsynen kommer stiftet att fortsätta dialogen för att ge stöd och råd bland annat för att minska församlingens sårbarhet som liten församling när så många krav ställs på den i olika avseenden. Det behövs en fördjupad analys över framtidsutsikterna och organisatorisk samverkan med andra församlingar inom Östhammars kommun. På lite längre sikt kan det bli nödvändigt att bilda ett gemensamt pastorat där Dannemorabygden blir en av flera församlingar, alltså med eget ansvar för församlingslivet.

Samverkan med andra församlingar – möjligheter finns

Det finns ett unikt ekumeniskt samarbete som tydligen pågått sedan 1980-talet med ekumeniska morgonböner. Till det kommer gemensamma gudstjänster och aktiviteter tillsammans med Eumenia- och pingstkyrkorna löpande under året.

På ett par områden är det särskilt viktigt att ni samverkar med andra församlingar för att bli mindre sårbara, nämligen konfirmanderna och den diakonala verksamheten. När det gäller konfirmanderna behöver samverkan ske för att kunna erbjuda fler alternativ och dela kompetens och resurser. Då öppnas möjligheter att exempelvis ha ett eget lokalt erbjudande i kombination med ett gemensamt om sommarläsning.

Det diakonala arbetet bör länkas ihop med församlingarna inom Östhammars kommun. Mycket av den diakonala verksamheten sker med nödvändighet i samverkan med kommunen och andra goda krafter i samhället. Vad kan göras gemensamt och vad görs bäst på orten? Sorgegrupper är ett exempel där det är en fördel att samlas från flera församlingar. Det är också bra för diakonen och andra socialt engagerade att ha tillgång till en större arbetsgemenskap.

När jag klickar på diakoni på er hemsida hamnar jag på ideellt arbete där diakoni beskrivs och inbjudan till ideellt engagemang finns. Detta är en viktig framtidsfråga för församlingen. Så mycket mer kan inte göras av anställda, inte heller kan församlingen anställa fler. Det finns redan många engagerade ideella här. Fundera på hur ni tar nästa steg i att utveckla och möjliggöra ideellt engagemang för fler.

Gudstjänstlivet

Ni har kommit fram till en turordning som fungerar bra med en huvudgudstjänst per söndag roterande mellan kyrkorna. Avstånden är inte långa. Vid de stora kyrkhelgerna och andra tillfällen finns flera gudstjänster. Dessutom är det bra att ni firar veckomässa en kväll i Österbybruk som centralort. Med tanke på hur människor lever och arbetar är det bra med ett vardagsalternativ. Jag vill också nämna Parkvägens restaurang där ni har andakt varannan vecka och många boende i samhället ansluter. Det är en viktig mötesplats.

Avslutande ord

Så vill jag som det är brukligt vid visitationer lämna ordet fritt om någon vill framföra något om församlingslivet eller kommentera det jag sagt. /Ingen begär ordet/.

Tillsammans med kontraktsprost Erland Söderström och biskopsadjunkt Rose-Marie Rönnblom tackar jag för fina visitationsdagar med många intryck, goda samtal och gemenskap.

Det finns mycket att tacka för som människa, kristen och församling. Att tacka inger hopp för framtiden. Vi påminns om allt det livet ger. Som avslutande bibelord på Tacksägelsedagen väljer jag därför några ord ur Kolosserbrevet 3:16-17:

Låt Kristi ord bo hos er i hela sin rikedom och med all sin vishet. Lär och vägled varandra, med psalmer, hymner och andlig sång i kraft av nåden, och sjung Guds lov i era hjärtan. Låt allt vad ni gör i ord eller handling ske i Herren Jesu namn och tacka Gud fadern genom honom.

Gud välsigne er alla.